

Sygn. akt I C 6/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Radomiu I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Jaźwińska

Protokolant: st. sekretarz sądowy Agata Kazała

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2018 w Radomiu

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. K. (1), P. U. (1)**

przeciwko **(...) S.A. w W.**

o zapłatę

I. zasądza od (...) S.A. w W. na rzecz K. K. (1) kwotę 100.521,30 złotych (sto tysięcy pięćset dwadzieścia jeden złotych trzydzieści groszy) z odsetkami za opóźnienie za okres od dnia 26 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 15.827 (piętnaście tysięcy osiemset dwadzieścia siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

II. zasądza od (...) S.A. w W. na rzecz P. U. (1) kwotę 171.869,44 złotych (sto tysięcy siedemdziesiąt jeden tysięcy osiemset sześćdziesiąt dziewięć złotych czterdzieści cztery groszy) z odsetkami za opóźnienie za okres od dnia 30 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 19.294 (dziewiętnaście tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt cztery) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

IV. nagazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Radomiu od (...) S.A. w W. kwotę 2534,90 zł (dwa tysiące pięćset trzydzieści cztery złotych dziewięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu poniesionych wydatków.

Sygn. akt IC 6/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 stycznia 2017 roku powodowie K. K. (1) i P. U. (1) wnieśli o zasądzenie od (...) S.A w W. odszkodowań z tytułu szkód poniesionych w wyniku gradobicia w czerwcu i lipcu 2016 w prowadzonych przez nich gospodarstwach sadowniczych.

Powód K. K. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego kwotę 125. 626,30 złotych z odsetkami za opóźnienie od dnia 26 sierpnia 2016 r.

Powód P. U. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego kwotę 187 391,51 złotych z odsetkami za opóźnienie od dnia 30 sierpnia 2016 r.

W uzasadnieniu pozwu powód K. K. (1) podniósł, iż zawarł z pozwanym w dniu 10 maja 2016 r. umowę ubezpieczenia upraw rolnych nr polisy (...), dotyczącą ubezpieczenia owoców jabłoni od gradobicia w okresie ubezpieczenia od

10.05.2016 r. do 09.05.2017 r. w sadzie położonym w D. i W. stanowiącym działki oznaczone w ewidencji gruntów numerami: (...),(...)/(...) i (...) D.) i (...) oraz (...) w W. o łącznej powierzchni upraw 7,32 ha na łączną sumę ubezpieczenia 316.400 złotych, od której naliczona została należna składka. Integralną część tej umowy stanowił wniosek o ubezpieczenie, a w umowie wskazane zostało, iż mają do niej również zastosowanie ogólne warunki obowiązkowego dotowanego ubezpieczenia upraw rolnych ustalone przez Zarząd (...) SA uchwałą nr (...) r. z dnia 19 lutego 2016r.

Powód P. U. (1) zawarł z pozwanym w dniu 13 maja 2016r. umowę ubezpieczenia upraw rolnych nr polisy (...), dotyczącą ubezpieczenia owoców jabłoni od gradobicia w okresie ubezpieczenia od 14.05.2016 r. do 13.05.2017r. w sadzie położonym w Ś. i W. stanowiącym działki oznaczone w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), 129, (...), (...), (...) (Ś.) i (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) w W. o łącznej powierzchni upraw 11,56 ha na łączną sumę ubezpieczenia 491.820 złotych, od której naliczona została należna składka. Integralną część tej umowy także stanowił wniosek o ubezpieczenie, a w umowie wskazane zostało, iż mają do niej również zastosowanie ogólne warunki obowiązkowego dotowanego ubezpieczenia upraw rolnych ustalone przez Zarząd (...) SA uchwałą nr (...) r. z dnia 19 lutego 2016r.

W dniach 17 czerwca, 11 lipca i 26 lipca 2016 r. miało miejsce u powoda K. K. (1) gradobicie, które zniszczyło ukształtowane już owoce jabłoni w ubezpieczonych sadach, z tym że w dniach 17 czerwca i 26 lipca na wszystkich działkach, a 11 lipca na wszystkich za wyjątkiem działek o numerze (...). Powód K. K. (1) niezwłocznie zgłosił szkodę do ubezpieczyciela, a następnie skierowany przez pozwanego likwidator szkód dokonał oględzin przedmiotowego sadu. Decyzją z dnia 17 lipca 2016 r. pozwany przyznał powodowi K. K. kwotę 29. 075,92 złotych odszkodowania za szkodę z dnia 17 czerwca 2016 r., decyzją z dnia 3 października 2016 r. przyznała odszkodowanie za gradobicie z dnia 11 lipca 2016 r. w wysokości 130.443,38 złotych, a decyzją z dnia 8 września 2016 r. odszkodowanie w kwocie 19.319,40 złotych za szkodę powstałą w dniu 27 lipca 2016 r., co daje łączną kwotę 178.838,19 zł.

Powód podniósł, iż w decyzjach nie podano analizy szkody i procentowych wyliczeń, wskazano jedynie, że potrącono udział własny powoda w wysokości 10%. Przyznane odszkodowanie stanowiło mniej niż połowa wysokości sumy polisy, mimo że z protokołów oględzin dokonanych przez przedstawiciela pozwanego (...) wynika natomiast, że działający z ramienia pozwanego likwidator szkód przyjął, iż w sadzie powoda K. K. owoce jabłoni zostały zniszczone fizycznie w 100% (działka nr (...)), 97% (działka nr (...)), 90% (działka nr (...)) czy 82% (działka nr (...)), co powinno skutkować wypłaceniem przez Ubezpieczyciela kwoty 304.465 złotych. Różnica między powyższą kwotą a wypłaconą stanowi roszczenie powoda K. K..

W dniach 17 czerwca, 26 lipca 2016 r. i 29 lipca 2016 r. miało miejsce gradobicie u powoda P. U. (1), który niezwłocznie zgłosił szkodę do ubezpieczyciela, a następnie skierowany przez pozwanego likwidator szkód także dokonał oględzin przedmiotowego sadu. Decyzją z dnia 27 września 2016 r. przyznał P. U. (1) odszkodowanie za gradobicie z dnia 17 czerwca 2016 r. w wysokości 34 647,93 złotych, a decyzją z dnia 27 września 2016 r. odszkodowanie w kwocie 76 328,93 złotych za szkodę powstałą w dniu 27 lipca 2016 r. oraz decyzją z dnia 23 sierpnia 2016 r. odszkodowanie w kwocie 14 909,23 złotych za szkodę powstałą 27 lipca 2016 r. co daje łączną kwotę 125 886,09 złotych. W decyzjach nie podano analizy szkody i procentowych wyliczeń, wskazano jedynie, że potrącono udział własny powoda w wysokości 10%. Przyznane odszkodowanie jest mniejsze niż połowa wysokości polisy. Z protokołów oględzin dokonanych przez przedstawiciela pozwanego (...) wynika, że działający z ramienia pozwanego likwidator szkód przyjął, iż w sadzie powoda owoce jabłoni zostały zniszczone fizycznie w 99% (działka nr (...)), 93% (działka nr (...)), 28% (działka nr (...)) czy 18% (działka nr (...)).

Podniesiono, iż w dniu 23 września 2016 r. mgr inż. rolnika J. B. (1) sporządził protokół, z którego wynika, że na działkach pozwanego P. U. o numerach ewidencyjnych (...) wystąpiła 100% szkoda całkowita. Wobec powyższego wypłacone odszkodowanie zdaniem powoda powinno wynosić 313.277, 60 złotych. Różnica między powyższą kwotą a wypłaconą stanowi roszczenie powoda P. U. (1) w niniejszej sprawie.

W obu przypadkach Ubezpieczyciel nawet nie uzasadnił wysokości przyznanego powodowi odszkodowania. Dodatkowo podniesiono, że w jakikolwiek sposób uszkodzone jabłko nie nadaje się do sprzedaży, jako eksportowe

(delikatesowe), a jedynie jako przemysłowe, którego cena stanowi 20% procent ceny jabłka eksportowego. Podkreślono że większość uszkodzonych jabłek na tym etapie wzrostu, nie rośnie już dalej, gnije i nie nadaje się do sprzedaży. Mimo tego jabłka te należy zebrać, aby sad jabłoniowy był zdalny do owocowania w następnych sezonach.

Powodowie nie zgodzili się z decyzjami pozwanego (...) dotyczącymi dokonanych szacunków, wyliczeń, bo w żadnej mierze nie przystają do protokołów szkodowych wykonanych przez likwidatorów pozwanego i wskazywany jest rzekomy nieponiesiony procent kosztów uprawy. Powodowie podnoszą iż gradobicie w 2016r. było o wyjątkowo dużym nasileniu i spowodowało tak duże zniszczenia z jakimi nigdy wcześniej się nie spotykali, na jabłkach stwierdzono po kilkanaście uderzeń, które pomimo trzykrotnego zabiegu na gojenie (T., K., L. E., do każdego z nich aminokwasy), nie uległy zagojeniu i sady powodów musiały być opryskiwane intensywnie aż do zbioru owoców, dlatego nieuzasadnione są twierdzenia pozwanego (...) o nieponiesionych kosztach i ograniczenie z tego powodu wysokości odszkodowań dla K. K. (1) i P. U. (1).

Podniesiono, iż powodom przy zawieraniu umów nie okazano norm do ustalania wysokości szkód i nie poinformowano ich o istnieniu takowych, a OWU otrzymali dopiero na wyraźne żądanie podczas postępowania szkodowego. Podnieśli, że te postanowienia umowy ich nie wiążą, bowiem nie były z nimi indywidualnie uzgadniane, nie mieli na ich treść żadnego wpływu, a kształtują one ich prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszają ich interesy, więc są niedozwolonymi postanowieniami umownymi /art. 358¹ § 1 k.c./, zaś sposób wyliczenia wysokości szkód nie został sformułowany w umowach w sposób jednoznaczny, a wręcz niezrozumiały. Również niedozwolonym postanowieniem umownym jest potrącana przez Ubezpieczyciela kwota udziału własnego w wysokości 10% wartości szkody liczona niezależnie od tego czy ubezpieczony przyczynił się w jakikolwiek sposób do powstania szkody. W niniejszym przypadku trudno uznać, że za wystąpienie gradobicia którykolwiek z powodów jest odpowiedzialny w jakimkolwiek stopniu.

Pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. nie uznał powództwa i wnosi o jego oddalenie (k.74).

Pozwany nie kwestionował zawarcia z powodami umowy ubezpieczenia upraw rolnych i faktu wystąpienia szkody. Podniósł, iż szkoda została zlikwidowana zgodnie z zapisami OWU, potrącono zaoszczędzone koszty i udziela własny 10% wg poniższego wyliczenia.

Rozliczenie do szkody (...) P. U.) – jabłonie

Działka o pow. 3,66 ha ((...), (...), 43⁽⁷⁾/1, (...), (...)):

suma ubezpieczenia działki – 3,66 ha x 35t/ha x 1200 zł/t = 153720 zł,

a) % uszkodzeń – 7%,

b) wysokość szkody – 153720 zł x 7% = 10760,40 zł

c) % owoców ściętych i niezagojonych – 2%,

d) wartość nieponiesionych kosztów zbioru – 153720 zł x 2% x 12% = 368,93 zł.

e) wartość odszkodowania – 10760,40 zł – 368,93 zł = 10391,47 zł.

Działka o pow. 1,46 ha ((...), (...)):

a) suma ubezpieczenia działki – 1,46 ha x 35t/ha x 1300 zł/t = 66430 zł,

b) % uszkodzeń – 7%,

c) wysokość szkody – 66430 zł x 7% = 4650,10 zł,

- d) % owoców ściętych i niezagojonych — 0%,
- e) wartość nieponiesionych kosztów zbioru — $4650,10 \text{ zł} \times 12\% = 558,01 \text{ zł}$,
- f) wartość odszkodowania - $4650,10 \text{ zł} - 558,01 \text{ zł} = 4092,09$

3. Działka o pow. 0,34 ha ((...)):

- a) suma ubezpieczenia działki - $0,34 \text{ ha} \times 35\text{t/ha} \times 1300 \text{ zł/t} = 15470 \text{ zł}$,
- b) % uszkodzeń -7%
- c) wysokość szkody - $15470 \text{ zł} \times 7\% = 1082,90 \text{ zł}$,
- d) % owoców ściętych i niezagojonych - 0%,
- e) wartość nieponiesionych kosztów zbioru - $1082,90 \text{ zł} \times 12\% = 129,95 \text{ zł}$,
- f) wartość odszkodowania - $1082,90 \text{ zł} - 129,95 \text{ zł} = 952,95 \text{ zł}$.

4. Działka o pow. 6,10 ha ((...), (...), (...), (...), (...)): na pow.3,58 ha ustalono 12% szkody, na działce (...) ha ustalono 7% szkody.

- a) Działka o pow. 3,58 ha
- b) suma ubezpieczenia działki - $3,58 \text{ ha} \times 35\text{t/ha} \times 1200 \text{ zł} = 150360 \text{ zł}$,
- c) % uszkodzeń - 12%,
- d) wysokość szkody - $150360 \text{ zł} \times 12\% = 18043,20 \text{ zł}$,
- e) % owoców ściętych i niezagojonych - 4%,
- f) wartość nieponiesionych kosztów zbioru jest - $18043,20 \text{ zł} \times 12\% = 2165,18 \text{ zł}$
- g) wartość odszkodowania - $18043,20 \text{ zł} - 2165,18 \text{ zł} = 15878,02 \text{ zł}$.
- h) wartość nieponiesionych kosztów zbioru powinno być - $150360 \text{ zł} \times 4\% \times 12\% = 721,73 \text{ zł}$, (system potrącił 2165,18 zł)
- i) wartość odszkodowania powinno być - $18043,20 \text{ zł} - 721,73 \text{ zł} = 17321,47 \text{ zł}$.
Niedopłata - $2165,18 \text{ zł} - 721,73 \text{ zł} = 1443,45 \text{ zł}$.

5. Działka o pow. 2,53 ha

- a) suma ubezpieczenia działki - $2,53 \text{ ha} \times 35\text{t/ha} \times 1200 \text{ zł/t} = 106260 \text{ zł}$,
- b) % uszkodzeń - 7%,
- c) wysokość szkody - $106260 \text{ zł} \times 7\% = 7438,20$
- d) % owoców ściętych i niezagojonych - 2%,
- e) wartość nieponiesionych kosztów zbioru - $106260 \text{ zł} \times 2\% \times 12\% = 255,02 \text{ zł}$,
- f) wartość odszkodowania - $7438,20 \text{ zł} - 255,02 \text{ zł} = 7183,18 \text{ zł}$.

W szkodzie wypłacono: $(10391,47 \text{ zł} + 4092,09 \text{ zł} + 952,95 \text{ zł} + 15878,02 \text{ zł} + 7183,18 \text{ zł}) - 10\% \text{ udział własny} - 38497,71 \text{ zł} - 10\% = 34647,93 \text{ zł}$

Rozliczenie do szkody (...) - jabłonie.

1. Działka o pow. 3,66 ha ((...), (...), (...), (...), (...)):

Pierwsza dopłata

- a) suma ubezpieczenia działki - $3,66 \text{ ha} \times 35 \text{ t/ha} \times 1200 \text{ zł/t} = 153720 \text{ zł}$,
- b) % uszkodzeń - 42%,
- c) wysokość szkody - $153720 \text{ zł} \times 42\% = 64562,40 \text{ zł}$,
- d) wysokość poprzedniej szkody - 10760,40
- e) wysokość obecnej szkody - $64562,40 \text{ zł} - 10760,40 \text{ zł} = 53802,00 \text{ zł}$,
- f) % owoców ściętych i niezagojonych - 17%,
- g) wartość nieponiesionych kosztów zbioru - $153720 \text{ zł} \times 17\% \times 13\% = 3397,21 \text{ zł}$.
- h) wartość odszkodowania - $53802,00 \text{ zł} - 3397,21 \text{ zł} = 50404,79 \text{ zł}$.

Druga dopłata:

- a) suma ubezpieczenia działki - $3,66 \text{ ha} \times 35 \text{ t/ha} \times 1200 \text{ zł/t} = 153720 \text{ zł}$,
- b) % uszkodzeń - 61% (dopłata za 19% uszkodzeń, za 42% uszkodzeń - wyliczenie powyżej),
- c) wysokość szkody - $153720 \text{ zł} \times 61\% = 93769,20 \text{ zł}$,
- d) wysokość poprzednich szkód - $10760,40 + 64562,40 \text{ zł} = 75322,80$
- e) wysokość obecnej szkody - $93769,20 \text{ zł} - 75322,80 \text{ zł} = 18446,40 \text{ zł}$
- f) % owoców ściętych i niezagojonych - 37%,
- g) wartość nieponiesionych kosztów zbioru - $153720 \text{ zł} \times 37\% \times 14\% = 7962,70$
- i) wartość odszkodowania - $18446,40 \text{ zł} - 7962,70 \text{ zł} = 10483,70 \text{ zł}$.

2. Działka o pow. 1,46 ha ((...), (...)): Pierwsza dopłata;

- a) suma ubezpieczenia działki - $1,46 \text{ ha} \times 35 \text{ t/ha} \times 1300 \text{ zł/t} = 66430 \text{ zł}$,
- b) % uszkodzeń - 42%,
- c) wysokość szkody - $66430 \text{ zł} \times 42\% = 27900,60 \text{ zł}$,
- d) wysokość poprzedniej szkody - 4650,10 zł,
- e) wysokość obecnej szkody - $27900,60 \text{ zł} - 4650,10 \text{ zł} = 23250,50 \text{ zł}$,
- f) % owoców ściętych i niezagojonych - 17%,
- g) wartość nieponiesionych kosztów zbioru - $66430 \text{ zł} \times 17\% \times 13\% = 1468,10 \text{ zł}$,

h) wartość odszkodowania - $23250,50 \text{ zł} - 1468,10 \text{ zł} = 21782,40 \text{ zł}$.

Druga dopłata:

a) suma ubezpieczenia działki - $1,46 \text{ ha} \times 35 \text{ t/ha} \times 1300 \text{ zł/t} = 66430 \text{ zł}$,

b) % uszkodzeń - 56% (dopłata za 14% uszkodzeń, za 42% uszkodzeń = wyliczenie powyżej),

c) wysokość szkody - $66430 \text{ zł} \times 56\% = 37200,80 \text{ zł}$,

d) wysokość poprzednich szkód - $4650,10 \text{ zł} + 27900,60 \text{ zł} = 32550,70 \text{ zł}$

e) wysokość obecnej szkody - $37200,80 \text{ zł} - 32550,70 \text{ zł} = 4650,10 \text{ zł}$

f) % owoców ściętych i niezagojonych - 27%,

g) wartość nieponiesionych kosztów zbioru - $66430 \text{ zł} \times 27\% \times 14\% = 2511,05 \text{ zł}$,

h) wartość odszkodowania - $4650,10 \text{ zł} - 2511,05 \text{ zł} = 2139,05 \text{ zł}$.

W szkodzie wypłacono: $(50404,79 \text{ zł} + 10483,70 \text{ zł} + 21782,40 \text{ zł} + 2139,05 \text{ zł}) - 10\% \text{ udział własny} = 84809,94 \text{ zł} - 10\% = 76328,93 \text{ zł}$.

Rozliczenie do szkody (...) - jabłonie.

1. Działka o pow. 0,34 ha ((...)):

a) suma ubezpieczenia działki - $0,34 \text{ ha} \times 35 \text{ t/ha} \times 1300 \text{ zł/t} = 15470 \text{ zł}$,

b) % uszkodzeń - 22% (minus 7% z poprzedniej szkody),

c) % uszkodzeń po redukcji - 20,46% ($22\% \times (100\% - 7\%)$),

d) wysokość szkody - $15470 \text{ zł} \times 20,46\% = 3165,16 \text{ zł}$,

e) % owoców ściętych i niezagojonych - 0%,

f) wartość nieponiesionych kosztów zbioru - $3165,16 \text{ zł} \times 13\% = 411,47 \text{ zł}$,

g) wartość odszkodowania - $3165,16 \text{ zł} - 411,47 \text{ zł} = 2753,69 \text{ zł}$.

2. Działka o pow. 2,52 ha:

a) suma ubezpieczenia działki - $2,52 \text{ ha} \times 35 \text{ t/ha} \times 1200 \text{ zł/t} = 105840 \text{ zł}$,

b) % uszkodzeń - 22%,

c) wysokość szkody - $105840 \text{ zł} \times 22\% = 23284,80 \text{ zł}$,

d) wysokość poprzedniej szkody - 7438,20 zł

e) wysokość obecnej szkody - $23284,80 \text{ zł} - 7438,20 \text{ zł} = 15846,60 \text{ zł}$

f) % owoców ściętych i niezagojonych - 0%,

g) wartość nieponiesionych kosztów zbioru - $105840 \text{ zł} \times 15\% \times 13\% = 2063,88$

h) wartość odszkodowania - $15876,00 \text{ zł} - 2063,88 \text{ zł} = 13812,12 \text{ zł}$

W szkodzie wypłacono: $(2753,69 \text{ zł} + 13812,12 \text{ zł}) - 10\% \text{ udział własny} - 16565,81 \text{ zł} - 10\% = 14909,23 \text{ zł}$

Rozliczenie do szkody (...)
działka (...);

1. powierzchnia uszkodzona 1,49 ha z analizy na gruncie
2. wydajność 50,00 t/ha z polisy
3. plon z powierzchni 74,5 t 1 x 2
4. % szkody 61,00 % z analizy na gruncie
5. % owoców ściętych 36,00 % z analizy na gruncie
6. % poprzednich szkód 12,00 % z dokumentacji poprzednich szkód
7. % szkody wtórnej 53,68 % 4 x (100% - 6)
8. cena jednostkowa 1000,00 zł z polisy
9. wartość szkody 39991,60zł 8 x 3 x 7
10. % nieponiesionych kosztów 14,00 °A) z tabel do szacowania szkód
11. nieponiesione koszty 3754,80 zł 3 x 5 x 8 x 10
12. wartość szkody 36236,80 zł 9 - 11
13. udział własny 3623,68 zł 10% x 12 - zgodnie z OWU
14. odszkodowanie do wypłaty 32613,12 zł 12 - 13

działka (...);

1. powierzchnia uszkodzona 1,46 ha z analizy na gruncie
2. wydajność 50,00 t/ha z polisy
3. plon z powierzchni 58,4 t 1 x 2
4. % szkody 84 % z analizy na gruncie
5. % owoców ściętych 75,00 °A) z analizy na gruncie
6. poprzednich szkód 11,00 % z dokumentacji poprzednich szkód
7. szkody wtórnej 74,76 °./o 4 x (100% - 6)
8. cena jednostkowa 1000,00 zł z polisy
9. wartość szkody 43659,84 8 x 3 x 7
10. % nieponiesionych kosztów 17,00 °A) z tabel do szacowania szkód

11. nieponiesione koszty 7446,00 zł 3 x 5 x 8 x 10
12. wartość szkody 36213,84 zł 9 - 11
13. udział własny 3621,38 zł 10% x 12 - zgodnie z OWU
14. odszkodowanie do wypłaty 32592,46 zł 12 - 13

działki (...);

1. powierzchnia uszkodzona 2,37 ha z analizy na gruncie
2. wydajność 50,00 t/ha z Polisy
3. plon z powierzchni 118,5 t 1 x 2
4. szkody 84 °A) z analizy na gruncie
5. % owoców ściętych 75 % z analizy na gruncie
6. % poprzednich szkód 12,00 % z dokumentacji poprzednich szkód
7. % szkody wtórnej 73,92) 4 x (100% - 6)
8. cena jednostkowa 1000,00 zł z polisy
9. wartość szkody 87565,20 zł 8 x 3 x 7
10. % nieponiesionych kosztów 17,00 °A) z tabel do szacowania szkód
11. nieponiesione koszty 15108,75 zł 3 x 5 x 8 x 10
12. wartość szkody 72486,45 zł 9 - 11
13. udział własny 7248,64 zł 10% x 12 - zgodnie z OWU
14. odszkodowanie do wypłaty 65237,81 zł 12-13,
odszkodowanie razem 130443,38 zł

Rozliczenie do szkody (...)

działka (...)

1. powierzchnia uszkodzona 1,00 ha z analizy na gruncie
2. wydajność 25,00 t/ha z polisy
3. plon z powierzchni 25,00 t/ha 1 x 2
4. % szkody 41,00 % z analizy na gruncie
5. % owoców ściętych 17,00 % z analizy na gruncie
6. % poprzednich szkód 11,00 % z dokumentacji poprzednich szkód
7. % szkody wtórnej 36,49 % 4 x (100% - 6)

8. cena jednostkowa 1000,00 zł z polisy
9. wartość szkody 9122,50 zł 8 x 3 x 7
10. % nieponiesionych kosztów 13,00 °A, z tabel do szacowania szkód
11. nieponiesione koszty 552,50 zł 3 x 5 x 8 x 10
12. wartość szkody (1) 8570,00 zł 9 - 11
13. udział własny 857 zł 10% x 12 - zgodnie z OWU
14. odszkodowanie do wypłaty 7713,00 zł 12 - 13

działka (...);

1. powierzchnia uszkodzona 1,00 ha z analizy na gruncie
2. wydajność 40,00 t/ha z polisy
3. plon z powierzchni 40,00 t/ha 1 x 2
4. % szkody 39,00 °A) z analizy na gruncie
5. % owoców ściętych 16,00 % z analizy na gruncie
6. % poprzednich szkód 12,00 % z dokumentacji poprzednich szkód
7. % szkody wtórnej 34,32 °A) 4 x (100% - 6)
8. cena jednostkowa 1000,00 zł z polisy
9. wartość szkody 13728,00 zł 8 x 3 x 7
10. % nieponiesionych kosztów 13,00 °A) z tabel do szacowania szkód
11. nieponiesione koszty 832,00 zł 3 x 5 x 8 x 10
12. wartość szkody (1) 12896,00 zł 9 - 11
13. udział własny 1289,6 zł 10% x 12 - zgodnie z OWU
14. odszkodowanie do wypłaty 11606,40 zł 12 - 13

odszkodowanie razem 19319,40 zł

Pozwany podniósł, iż w poszczególnych szkodach dokonano pomniejszenia odszkodowania o udział własny zgodnie z zapisami § 3 ust. 5 OWU i dokonano pomniejszenia o nieponiesione koszty na podstawie: § 2 ust. 14 OWU - szkoda częściowa — szkoda inna niż całkowita, przy wyliczeniu której uwzględnia się koszty zaoszczędzone (nieponiesione) tj.: koszty zbioru, transportu, sortowania, przechowywania, pakowania, dosuszania, sprzedaży ubezpieczonych upraw, § 22 ust. 7 OWU — w przypadku powstania szkody częściowej, przy wyliczaniu odszkodowania uwzględnia się zaoszczędzone, nieponiesione koszty oraz straty plonu wynikające z opóźnień zbioru, niezgodnego z terminem agrotechnicznym. Przy wyliczaniu wysokości odszkodowania brano również zgodnie z zapisami polis pod uwagę różnicowanie pod względem wydajności. Ustalając wysokość szkody wzięto pod uwagę rodzaj uszkodzenia tj.; ilość

owoców z 1-3 zagłębieniami, więcej niż 3 zagłębieniami, owoce z przeciętą zagojoną skórką, owoce zdeformowane lub z przeciętą niezagojoną skórką ścięte – leżące na ziemi.

Przy szacowaniu szkody na 1 ha sadu sprawdza się na około 3-5 drzewach ilość uszkodzonych owoców, sposób w jaki zostały uszkodzone. Wysokość zaoszczędzonych (nieponiesionych) kosztów ustala się na podstawie przelicznika sporządzonego na podstawie danych statystycznych. Wpisując % szkody program wylicza % nieponiesionych kosztów.

Pozwany dołączył tablice – fazy rozwojowe (k.98-99), gdzie zapisano rodzaje uszkodzeń (1 - 3 zagłębienia) i więcej, przecięta i zagojona skórka, owoce zdeformowane, owoce ścięte leżące na ziemi.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód P. U. (1) jako właściciel gospodarstwa sadowniczego zawarł w dniu 13 maja 2016 roku z pozwanym umowę ubezpieczenia upraw rolnych za okres od 14 maja 2016 roku do 13 maja 2017 roku. Zakres ubezpieczenia obejmował rośliny sadownicze, drzewa – jabłonie, owoce, rok zbioru 2016. Ubezpieczył od gradu następujące działki z nasadzeniami jabłoni: działki położone w miejscowości Ś. nr: (...), (...), (...), (...), (...) - łączna powierzchnia ubezpieczenia 6,10 ha, działki położone w miejscowości W. nr: (...), (...), (...), (...), (...) - łączna powierzchnia ubezpieczenia 3,66 ha, działki położone w miejscowości W. nr : (...), (...) – łączna powierzchnia ubezpieczenia 1,46 ha działka położona w miejscowości Ś. nr (...)- powierzchnia ubezpieczenia 0,34 ha. Łączna powierzchnia nasadzeń sadowniczych podlegających ubezpieczeniu wynosiła: 11,56 ha. Poziom plonów dla wszystkich nasadzeń według ww. polisy przyjęto 35,00 t/ha.

Łączną sumę ubezpieczenia określono na kwotę 491.820 zł. Ochrona ubezpieczeniowa została udzielona na wypadek wystąpienia gradu. Odpowiedzialność pozwanego w zakresie wystąpienia gradu rozpoczynała się nie wcześniej niż od dnia 27 maja 2016 roku (polisa k. 15 - 16).

Powód K. K. (1) jako właściciel gospodarstwa sadowniczego zawarł w dniu 10 maja 2016 roku z pozwanym umowę ubezpieczenia upraw rolnych za okres od 10 maja 2016 roku do 9 maja 2017 roku. Zakres ubezpieczenia obejmował rośliny sadownicze, drzewa – jabłonie, owoce, rok zbioru 2016. Ubezpieczenie obejmuje działki położone w miejscowości D. nr: (...) - łączna powierzchnia ubezpieczenia 2,37 ha, poziom plonów według ww. polisy przyjęto 50,00 t/ha, działka położona w miejscowości W. nr (...)- powierzchnia ubezpieczenia 1,49 ha, poziom plonów według ww. polisy przyjęto 50,00 t/ha, działka położona w miejscowości D. nr (...)- powierzchnia ubezpieczenia 1,46 ha, poziom plonów według ww. polisy przyjęto 40,00 t/ha, działka położona w miejscowości W. nr (...) – powierzchnia ubezpieczenia 1,00 ha, poziom plonów według ww. polisy przyjęto 40,00 t/ha, działka położona w miejscowości W. nr (...) – powierzchnia ubezpieczenia 1,00 ha, poziom plonów według ww. polisy przyjęto 25,00 t/ha.

Łączną sumę ubezpieczenia określono na kwotę 316.400 zł. Ochrona ubezpieczeniowa została udzielona na wypadek wystąpienia gradu. Odpowiedzialność pozwanego w zakresie wystąpienia gradu rozpoczynała się nie wcześniej niż od dnia 27 maja 2016 roku (polisa k. 31-32).

Ogólne warunki obowiązkowego i dobrowolnego ubezpieczenia upraw rolnych przewidywały, iż szkodą całkowitą jest szkoda przekraczająca określony procent szkody, uwzględniający okres powstania szkody, kwalifikujący uprawę do jej zlikwidowania np. poprzez zaoranie lub maksymalny procent szkody, który może być przyznany za daną uprawę (§ 2 ust. 1 pkt. 13 OWU k. 38). Udział własny został określony jako część szkody, wyrażona w procentach, o którą (...) SA zmniejsza odszkodowanie tj. 10 % (§ 2 ust. 1 pkt. 18 OWU k. 38). Natomiast szkodą częściową jest szkoda inna niż całkowita, przy wyliczeniu której uwzględnia się koszty zaoszczędzone (nieponiesione) tj.: koszty zbioru, transportu, sortowania, przechowywania, pakowania, dosuszania, sprzedaży ubezpieczonych upraw (§ 2 ust. 1 pkt. 14 OWU). Ochroną ubezpieczeniową objęto szkody wynikające z gradobicia (§ 2 ust. 2 pkt. 2 OWU).

Przepis § 22 stanowi, że ustalenia wysokości szkody w ubezpieczonych uprawach rolnych dokonuje przedstawiciel (...) SA w obecności ubezpieczonego lub osoby przez niego upoważnionej. Nieobecność ubezpieczonego zawiadomionego o terminie oględzin nie wstrzymuje ustalenia wysokości szkody. (...) SA podejmuje czynności mające na celu ustalenie

wysokości szkody w ciągu 14 dni od daty otrzymania zawiadomienia o szkodzie, a wysokość szkody ustala się oddzielnie na każdej działce rolnej (polu). Za podstawę do obliczenia wysokości szkody w szkodach częściowych przyjmuje się: rzeczywistą powierzchnię pola, na którym uprawa została uszkodzona lub zniszczona nie większą jednak od powierzchni podanej w polisie, określony w procentach stopień zmniejszenia plonu, ustalony na gruncie w oparciu o wykonaną analizę uszkodzeń roślin i obliczony na podstawie obowiązujących w (...) SA w dniu powstania szkody norm i metodyki

W razie powstania szkody całkowitej, stopień zmniejszenia wartości plonu uzależniony jest od okresu, w którym powstała szkoda. W takim przypadku wysokość szkody wynosi dla owoców jabłoni i grusz – 85% wartości plonu głównego. W razie wystąpienia kolejnych szkód w tej samej uprawie, wysokość każdej następnej szkody ustala się z uwzględnieniem wysokości poprzednio ustalonych szkód. Odszkodowanie ustala się w kwocie odpowiadającej wysokości straty, ale nie wyższej niż suma ubezpieczenia, z uwzględnieniem udziału własnego (Ogólne warunki Ubezpieczenia - k. 37-46).

W czerwcu i lipcu 2016 roku w okolicach L. gdzie położone są gospodarstwa sadownicze powodów przeszły bardzo silne burze z nawałnicami i gradem, co wywołało wiele szkód, były powyrywane drzewa (zeznania św. A. P., W. U., zeznania powodów).

W dniach 17 czerwca, 11 lipca i 26 lipca 2016 r. miało miejsce w sadzie powoda K. K. (1) gradobicie (bezsporne), które zniszczyło ukształtowane już owoce jabłoni w ubezpieczonych sadach, z tym że w dniach 17 czerwca i 26 lipca na wszystkich działkach, a 11 lipca na wszystkich za wyjątkiem działek o numerze (...) (W.). Powód K. K. (1) zgłosił szkodę do ubezpieczyciela, a następnie skierowany przez pozwanego likwidator szkód dokonał oględzin przedmiotowego sadu i sporządził protokoły szkody, w których stwierdził, że grad musiał być bardzo gęsty i bardzo mała ilość owoców nie została naruszona (okoliczności bezsporne, protokoły k. 17-30, zeznania świadka A. P. (1) k. (...)).

Z protokołów oględzin dokonanych przez przedstawiciela pozwanego (...) wynika, iż w sadzie powoda K. K. owoce jabłoni zostały zniszczone fizycznie w 100% (działka nr (...)), 97% (działka nr (...)), 90% (działka nr (...)) czy 82% (działka nr (...)). Protokoły sporządzone przez pracowników pozwanego stały się podstawą do obliczenia wysokości odszkodowania przyznanego powodowi K. K.. Szkoda wyliczana została przez program komputerowy stosowany przez (...), który jest prowadzony do likwidacji szkód. Likwidator wpisuje w nim tylko odpowiednie wartości. Program wylicza przełożenie na normowe straty. Nie ma możliwości korygowania tych wyliczeń (zeznania świadka A. P. (1)).

Decyzją z dnia 17 lipca 2016 r. pozwany przyznał powodowi K. K. kwotę 29. 075,92 złotych odszkodowania za szkodę z dnia 17 czerwca 2016 r., decyzją z dnia 3 października 2016 r. przyznano odszkodowanie za gradobicie z dnia 11 lipca 2016 r. w wysokości 130.443,38 złotych, a decyzją z dnia 8 września 2016 r. odszkodowanie w kwocie 19.319,40 złotych za szkodę powstałą w dniu 27 lipca 2016 r., co daje łączna kwotę 178.838,19 zł (akta szkody).

W dniach 17 czerwca, 26 lipca 2016 r. i 29 lipca 2016 r. miało miejsce gradobicie w sadach powoda P. U. (1), który niezwłocznie zgłosił szkodę do ubezpieczyciela, a następnie skierowany przez pozwanego likwidator szkód także dokonał oględzin przedmiotowego sadu (okoliczności bezsporne, protokoły k. 47-56, zeznania świadka B. K. (1) k. 203v k. (...))

Z protokołów oględzin dokonanych przez przedstawiciela pozwanego (...) wynika, że likwidator szkód przyjął, iż w sadzie powoda P. U. owoce jabłoni zostały zniszczone fizycznie w 99% (działka nr (...)), 93% (działka nr (...)), 28% (działka nr (...)) czy 18% (działka nr (...))

Protokoły sporządzone przez pracowników pozwanego stały się podstawą do obliczenia wysokości odszkodowania przyznanego powodowi P. U.. Szkoda wyliczana została przez program komputerowy stosowany przez (...), który jest prowadzony do likwidacji szkód. Likwidator wpisuje w nim tylko odpowiednie wartości. Program wylicza przełożenie na normowe straty. Nie ma możliwości korygowania wyliczeń (zeznania świadka B. K.).

Decyzją z dnia 27 września 2016 r. przyznano P. U. (1) odszkodowanie za gradobicie z dnia 17 czerwca 2016 r. w wysokości 34 647,93 złotych, a decyzją z dnia 27 września 2016 r. odszkodowanie w kwocie 76 328,93 złotych za szkodę powstała w dniu 27 lipca 2016 r. oraz decyzją z dnia 23 sierpnia 2016 r. odszkodowanie w kwocie 14 909,23 złotych za szkodę powstałą 27 lipca 2016 r. co daje łączną kwotę 125 886 , 09 złotych. W decyzjach nie podano analizy szkody i procentowych wyliczeń, wskazano jedynie, że potrącono udział własny powoda w wysokości 10%.

Metodologia i sposób wyliczania odszkodowania nie został udostępniony i przekazany do wiadomości powodom przy podpisywaniu polisy, ani w późniejszym etapie przed procesem ustalania wysokości odszkodowania (okoliczności bezsporne).

W gospodarstwie (...) w 2016 roku były następujące nasadzenia;

1. Działki położone w obrębie K. Ś. : nr (...), (...), (...) o łącznej powierzchni nasadzeń 2,86 ha — jabłonie odmiany Idared w wieku 14 lat (pełnia owocowania), nr (...) o powierzchni nasadzeń 1,18 ha — jabłonie odmiany Prince w wieku 5 lat (pełnia owocowania), nr (...), (...) o łącznej powierzchni nasadzeń 2,40 ha —jabłonie odmiany Szampion, Golden w wieku 7 lat (pełnia owocowania)

2. Działki położone w obrębie W. : nr (...), (...), (...) o łącznej powierzchni nasadzeń 2,12 ha — jabłonie odmiany Golden i Ligol w wieku 12 lat (pełnia owocowania), nr (...) o powierzchni nasadzeń 0,88 ha —jabłonie odmiany Gala w wieku 7 lat (pełnia owocowania), nr (...) o powierzchni 0,88 ha —jabłonie odmiany Idared w wieku 11 lat (pełnia owocowania), nr (...), (...) o łącznej powierzchni nasadzeń 1,24 ha —jabłonie odmiany Ligol w wieku 9 lat (pełnia owocowania).

Gospodarstwo sadowniczo P. U. (1) wyposażone jest w następujący sprzęt niezbędny do jego prowadzenia produkcji sadowniczej : ciągniki sadownicze, wózki sadownicze, wózki widłowe, opryskiwacze, paleciaki, bronę aktywną, rozdrabniacze do gałęzi i do trawy, skrzyniopalety /3 tys. szt. /, inne. Gospodarstwo to na działkach nr (...) w miejscowości K. Ś. posiada budynki gospodarcze w tym : przechowalnię owoców gdzie można wyodrębnić: 6. komór, sortownię, magazyn na opakowania i maszyny rolnicze, dodatkowo magazyn na nawozy i środki ochrony roślin oraz wiata na maszyny rolnicze i garaże. Powód P. U. (1) posiada zaplecze do prowadzenia swojego gospodarstwa na wysokim poziomie (opinia biegłego M. D.).

Po gradobicu w dniu 17 Czerwca 2016 roku likwidator B. K. w dniu 09.07.2016 dokonał oględzin działek położonych w miejscowości Ś. nr: (...), (...), (...)- o łącznej powierzchni uszkodzeń 2,87 ha. Na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 18 % owoców, a ubytek plonu wg protokołu oszacowano na 7 %. Działki położone w miejscowości W. nr: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) - o łącznej powierzchni uszkodzeń 5,15 ha — wg protokołu powierzchnia nasadzeń na których wystąpiły uszkodzenia wynosi 5,12 ha. Likwidator B. K. (1) na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 16 % owoców, a ubytek plonu wg protokołu oszacowano na 7 %. Działki położone w miejscowości Ś. nr: (...), (...), (...) - o łącznej powierzchni uszkodzeń 3,58 ha. Likwidator B. K. (1) na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 28 % owoców, a ubytek plonu wg protokołu oszacowano na 12 %.

Łączna powierzchnia nasadzeń sadowniczych na których wystąpiła szkoda gradobicia w gospodarstwie (...) w dniu 17.06.2017 r. wynosi 11,56 ha. - uszkodzeniu uległy wszystkie ubezpieczone sady jabłoniowe powoda P. U..

Po gradobicu 26 lipca 2016 roku oględzin dokonano w dniu 19.08.2016 roku. Działki położone w miejscowości W. nr : (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) - o łącznej powierzchni uszkodzeń 5,12 ha. Likwidator B. K. (1) na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie było 83 % owoców, a ubytek plonu wg protokołu oszacowano na 42 %.

Po gradobicu 29 lipca 2016 roku oględzin dokonano w dnu 19.08.2016r. Działki położone w miejscowości Ś. nr: (...), (...), 129 - łączna powierzchnia uszkodzeń 2,87 ha —powierzchnia nasadzeń na których wystąpiły uszkodzenia wynosi

2,86 ha. Likwidator B. K. (1) na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 47 % owoców, a ubytek plonu wg. protokołu na 22 %.

W gospodarstwie (...) w 2016 roku były następujące nasadzenia;

- Działki położone w obrębie D. I: nr (...) o łącznej powierzchni nasadzeń 2,40 ha — jabłonie odmiany Red Jona Prince w wieku 6 lat (pełnia owocowania), nr 567 o powierzchni nasadzeń 1,49 ha — jabłonie odmiany Gala w wieku 10 lat (pełnia owocowania),

- Działki położone w obrębie W.: nr 54 o powierzchni nasadzeń 1,49 ha — jabłonie odmiany Golden Delicious w wieku 7 lat (pełnia owocowania), nr (...) o powierzchni nasadzeń 1,00 ha — jabłonie odmiany Red Cap w wieku 5 lat (pełnia owocowania), nr (...) o powierzchni nasadzeń 1,00 ha — jabłonie odmiany Red Cap w wieku 5 lat (pełnia owocowania).

Gospodarstwo sadownicze K. K. (1) wyposażone jest w sprzęt niezbędny do jego prowadzenia taki jak; ciągniki sadownicze, wózek sadowniczy, opryskiwacze, kosiarka, przyczepa wyladowcza, platformy sadownicze i inne.

Jest to gospodarstwo rodzinne. K. K. (1) korzysta z przechowalni rodziców o 6 komorach. Zaplecze do prowadzenia gospodarstwa sadowniczo jest wystarczające.

Po gradobiciu w dniu 17 czerwca 2016 roku dokonano oględzin w dniu 09.07.2016 r. Działka położona w miejscowości W. nr (...) powierzchnia uszkodzeń 1,49 ha. Likwidator na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 26 % owoców, a ubytek plonu wg. protokołu na 12 %. Działka położona w miejscowości W. nr (...) powierzchnia uszkodzeń 1,00 ha. Likwidator na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 28 % owoców, a ubytek plonu wg. protokołu na 11 %. Działka położona w miejscowości W. nr (...) powierzchnia uszkodzeń 1,00 ha. Likwidator na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 25 % owoców, a ubytek plonu wg. protokołu na 12 %. Działka położona w miejscowości D. nr (...) - powierzchnia uszkodzeń 1,46 ha. Likwidator na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie było 26 % owoców, a ubytek plonu wg. protokołu na 11 %. Działki położone w miejscowości D. nr (...) — o łącznej powierzchni uszkodzeń 2,37 ha. Likwidator na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 29 % owoców, a ubytek plonu wg. protokołu na 12 %

Łączna powierzchnia nasadzeń sadowniczych na których wystąpiła szkoda gradobicia w gospodarstwie (...) w dniu 17.06.2017 r. wynosi 7,32 ha. tj. uszkodzeniu uległy wszystkie ubezpieczone sady jabłoniowe.

Po gradobicie 11 lipca 2016 roku na działce położonej w miejscowości W. nr (...), powierzchnia uszkodzeń 1,49 ha dokonano oględzin 28.09.2016r. Likwidator na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 97 % owoców, a ubytek plonu wg. protokołu na 61 %. Na działce położonej w miejscowości D. nr (...) - powierzchnia uszkodzeń 1,46 ha dokonano oględzin dnia 02.10.2016 r. po gradobiciu z 11.07. 2016r. Likwidator na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 100 % owoców, a ubytek plonu wg. protokołu oszacowano na 84 %. Na działce położonej w miejscowości D. nr (...) — o łącznej powierzchni uszkodzeń 2,37 ha dokonano oględzin dnia 02.10.2016r. Likwidator na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 100 % owoców, a ubytek plonu wg. protokołu o na 84 %. Po gradobiciu dnia 26 lipca 2016 roku na działce położona w miejscowości W. nr (...) - powierzchnia uszkodzeń 1,00 ha dokonano oględzin dnia 05.09.2016 r. Likwidator na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 90 % owoców, a ubytek plonu wg. protokołu na 38 %. Według oględzin z dnia 28.09.2016 r. Likwidator na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 77 % owoców. Ubytek plonu wg. protokołu na 41 %. Na działce położonej w miejscowości W. nr (...) - powierzchnia uszkodzeń 1,00 ha dokonano oględzin dnia 5.9.2016r. Likwidator na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 86 % owoców, a ubytek plonu wg. protokołu na 36 %. Po oględzinach z dnia 28.09.2016 r. likwidator na podstawie próby owoców jabłoni określił łącznie uszkodzonych fizycznie na 82 % owoców, a ubytek plonu wg. protokołu na 39 %.

Biegły M. D. oszacował wysokości rzeczywistych szkód poniesionych przez powodów.

Biegły oszacował, iż P. U. (1) poniósł szkodę w wyniku gradobicia z dnia 17 czerwca 2016 roku, 26 lipca 2016 roku, 29 lipca 2016 roku na działkach położonych w miejscowości Ś. nr: (...), (...), 129 o łącznej powierzchni ubezpieczenia 2,87 ha na podstawie protokołów likwidatora B. K. wynosiła 56,54% owoców, a wartość szkody stanowi kwotę 68.588,68 zł. Na działkach położonych w miejscowości W. nr: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) – o łącznej powierzchni ubezpieczenia - 5,12 ha, na podstawie protokołów likwidatora B. K. szkoda wynosiła 85,72% owoców. Zgodnie z protokołem oględzin z dnia 23 września 2016 roku dokonanych przez J. B. (1) ilość stwierdzona uszkodzonych jabłek przez grad wynosiła 100% i przyjęto zniszczenie owoców na 100%, a wartość szkody na kwotę 22.150 zł. Na działkach położonych w miejscowości Ś. nr (...), (...), (...) o łącznej powierzchni ubezpieczenia 3,58 ha, na podstawie protokołów sporządzonych przez likwidatora B. K. szkodę oszacowano na 28% owoców a jej wartość na kwotę 42.100,80 zł.

Wartość łącznej szkody na działkach P. U. (1) powstałej w wyniku gradobicia z dnia 17 czerwca 2016 roku, 26 lipca 2016 roku, 29 lipca 2016 roku wynosi: 330.839, 48 zł (k.166).

Biegły oszacował, iż w gospodarstwie sadowniczym K. K. (1) w wyniku gradobicia z dnia 17 czerwca 2016 roku, 11 lipca 2016 roku oraz 26 lipca 2016r. na działce położonej w miejscowości W. nr 54 na podstawie protokołów likwidatora A. P. (1) wysokość szkody stanowiła 97,78 %, a zgodnie z protokołem oględzin J. B. (1) ilość uszkodzonych jabłek stanowiła 100% i przyjęto 100% szkody, co stanowi kwotę 74.500 zł. Na działce położonej w miejscowości D. nr (...), na podstawie protokołów likwidatora B. K. po pierwszym gradobiciu uszkodzonych fizycznie owoców było 26%, a po oględzinach likwidatora A. P. po drugim gradobiciu, które miało miejsce 11 lipca 2016r. ilość stwierdzonych uszkodzonych owoców to 100%, a zatem i szkoda stanowi 100 % tj. kwotę 58.400 zł.

Na działkach położonych w miejscowości D. nr (...) o łącznej powierzchni ubezpieczenia 2,37 ha, zgodnie z protokołem sporządzonym przez likwidatora B. K. po gradobiciu w dniu 17 czerwca 2016r. łącznie uszkodzenia fizyczne owoców stanowiły 29%, zaś po drugim gradobiciu, które miało miejsce 11 lipca 2016r. zgodnie z protokołem likwidatora A. P. łącznie uszkodzone owoce stanowiły 100%, Oględzin uszkodzeń owoców dokonał również J. B. (1) i określił te uszkodzenia na 100%. Stąd też wartość szkody stanowi kwotę 118.500 zł. Na działce położonej w miejscowości W. nr (...) o powierzchni ubezpieczenia 1,00 ha, zgodnie z protokołem likwidatora B. K. po gradobiciu w dniu 17 czerwca 2016r. łącznie uszkodzonych owoców było 28%, po drugim gradobiciu, które miało miejsce w dniu 26 lipca 2016r. likwidator pozwanego A. P. dokonał oględzin 5 września 2016r. stwierdził uszkodzenie 90% owoców, a następnie dokonał oględzin 28.09.2016r. i stwierdził uszkodzenia 77% owoców. Do obliczania szkody przyjęto pierwszą wartość tj. 90%. Łącznie szkoda na działce (...) w wyniku trzech gradobić (17.06, 11.07, 26.07.2016r.) na podstawie sporządzonych protokołów wyniosła 92,80%, a wartość szkody 23.200 zł. Na działce położonej w miejscowości W. nr (...) o powierzchni ubezpieczenia 1.00 ha zgodnie z protokołem sporządzonym przez likwidatora B. K., po gradobiciu 17 czerwca 2016r. stwierdzono 25% uszkodzeń owoców, natomiast w protokole oględzin likwidatora A. P. dokonanych w dniu 5.09.2016r. po gradobiciu z dnia 26 lipca 2016r. stwierdzono 86% uszkodzeń owoców, natomiast w protokole oględzin likwidatora dokonanych 28.09.2016r. stwierdzono 82% uszkodzeń owoców - przyjęto 86%. Łączna szkoda powstała na działce (...) w wyniku gradobicia z 17 czerwca, 11 lipca i 26 lipca 2016 roku na podstawie sporządzonych przez likwidatorów protokołów wynosi 89,50%, stąd wartość szkody stanowi kwotę 35.800 zł

Wartość łącznej szkody na działkach K. K. (1) powstałej w wyniku gradobicia z dnia 17 czerwca 2016 roku, 26 lipca 2016 roku, 29 lipca 2016 roku wynosi: 310.400,00 zł (opinia k 167-170)..

Jak wynika z powyższego na części działek powodów uszkodzonych zostało 100% owoców, a na innych mniej niż 100%. Zgodnie z definicjami szkód z OWU są tu więc zarówno szkody częściowe jak i całkowite. Wg definicji „Szkoda całkowita – szkodę przekraczającą określony:

- a. Procent szkody , uwzględniający okres powstania szkody , kwalifikujący uprawę do jej zlikwidowania np. poprzez zaoranie lub
- b. Maksymalny procent szkody , który może być przyznany za daną uprawę”

Zgodnie z treścią § 22 pkt. 5 OWU dla owoców jabłoni i grusz to 85 % wartości plonu głównego. Zgodnie zaś z treścią definicji szkody częściowej to szkoda inna niż całkowita, przy wyliczeniu której uwzględnia się koszty zaoszczędzone (nieponiesione) tj. koszty zbioru, transportu, sortowania, przechowywania, pakowania, dosuszania, sprzedaży ubezpieczonych upraw.

Zdaniem biegłego M. D. zapis ten może odnosić się do upraw ogólnorolnych np. zboża, ziemniaków itp. a nie ma przełożenia w sadach z wielu przyczyn. Po wystąpieniu gradu sad nie jest likwidowany tak jak uprawa ogólnorolna lecz stosuje się dodatkowe zabiegi mające na celu ochronę drzew (które w mniejszym lub większym stopniu ulegają uszkodzeniu), ich leczenie oraz zabliznienie ran na uszkodzonych owocach. Zabiegów takich wykonuje się ok. 3 w odstępach czasowych. Konieczne jest wykonanie zabiegów zabezpieczających przed chorobami kory i drewna uszkodzone drzewa takich jak; zebranie z pod drzew strąconych jabłek, zebranie jabłek pogradowych, gnijących i zgniłych, wywiezienie takich jabłek z pola w miejsce utylizacji, oberwanie jabłek gnijących lub niedających szansy na dalsze rośnięcie, dodatkowe zabiegi preparatami wzmacniającymi zawiązki tzw. odżywkami, kilkukrotne przerywanie jabłek uszkodzonych, niedających gwarancji przyrostu masy, słabo lub nierosnących. Za każdym razem na drzewach pozostawia się jabłka najmniej uszkodzone lub nieuszkodzone tzw. najładniejsze. Zbiór jabłek pogradowych jest bardziej pracochłonny i dłuższy niż zdrowych ponieważ jabłka te od razu są sortowane, aby wyodrębnić te które można przechować w chłodni czy przechowalni. Zabiegi ochrony roślin pomimo niewielkiej ilości owoców towarowych i do tego słabej jakości, należy utrzymać na normalnym poziomie ponieważ wszelkie ograniczenia rzutować będą na poziom plonowania i jakość owoców w latach następnych. Jak wynika z powyższego zakres dodatkowych lub rozszerzonych prac, które wykonuje się w sadzie po wystąpieniu gradobicia może zrównoważyć lub przekroczyć tzw. koszty nieponiesione, o których mówi definicja szkody częściowej (opinia k.171-172).

W gospodarstwie (...) po gradobicjach dokonano dodatkowych zabiegów ochronnych polegających na dodatkowej pracy ludzi i sprzętu, które to koszty biegły oszacował na kwotę 11.352,17 zł (k.173). Dodatkowo po każdym gradobiciu dokonuje się przerywki silnie uszkodzonych i nienadających gwarancji przyrostu masy jabłek, co łączy się z dodatkowymi kosztami. Ten koszt w gospodarstwie P. U. biegły oszacował na kwotę 29.310 zł. Łącznie koszty zabiegów ochronnych dokonanych w sadach P. U. (1) celem utrzymania sadów w normalnej kondycji w latach przyszłych – bez kosztów związanych z gradobiciem w 2016r. - stanowią kwotę 158.201,07 zł (opinia k. 174).

W gospodarstwie (...) wydatki związane z dodatkową pracą ludzi i sprzętu w 2016 r. w związku z gradobiciem stanowią kwotę 10.345,44 zł. Dodatkowo K. K. musiał dokonać dalszych zabiegów ochronnych w 2017r. w związku z gradobiciem i uszkodzoną korą oraz z ochroną ze strony szkodników i chorób grzybowych na kwotę 13.019,13 zł. Łączny dodatkowy koszt przerywki jabłek po gradobiciu oraz wygrabiania zgniłych i rozdrobnionych jabłek wynosi 29.792,40 zł. Łącznie koszty zabiegów ochronnych dokonanych w sadach K. K. celem utrzymania sadów w normalnej kondycji w latach przyszłych – bez kosztów związanych z gradobiciem w 2016r. - stanowią kwotę 22.627,14 zł (opinia k. 175- - 178).

Powodowie w związku z tym nie poczynili oszczędności w porównaniu do kosztów, które musieliby ponieść w związku z normalnym zbiorem zdrowych owoców (zeznania powodów).

K. K. (1) – z całego gospodarstwa zebrał w 2016r. 200t jabłek przemysłowych zarówno z sadów ubezpieczonych jak i z 3 ha sadów nieubezpieczonych. Natomiast P. U. (1) zebrał ok 400 t jabłek przemysłowych zarówno z sadów ubezpieczonych jak i z 4 ha sadów nieubezpieczonych.

Gospodarstwo (...) to 7,32 ha sadów ubezpieczonych i 3,00 ha sadów nieubezpieczonych - łącznie 10,32 ha, czyli statystycznie daje to ok. 19,38 t/ha, co po przeliczeniu z sadów ubezpieczonych stanowi ok. 141,86 ton jabłek przemysłowych. Gospodarstwo (...) to 11,56 ha sadów ubezpieczonych i 4,00 ha sadów nieubezpieczonych - łącznie 15,56 ha, czyli statystycznie daje to ok. 25,71 t/ha, co po przeliczeniu z sadów ubezpieczonych stanowi ok 297,21 ton jabłek przemysłowych.

W 2016r. cena jabłek przemysłowych wahała się od 0,21 zł / kg do 0,38 zł/kg, stąd średnioważona cena 1 kg jabłek przemysłowych wynosi w zaokrągleniu 0,25 zł/kg. Dokonując hipotetycznego wyliczenia stanowi to kwotę 34.465 zł dla K. K. (141.86 ton po 0,25 zł) i kwotę 74.302 zł dla P. U. (297,21 ton po 0,25 zł).

OWU nie zawierają zapisu o odliczaniu od odszkodowania wartości jabłek przemysłowych.

W przypadku normalnego plonu jabłek koszty całkowite produkcji składają się m.in. z pozycji zbiorów co stanowi od 7% do 10% całkowitych kosztów produkcji tj. średnio 8,5%. Transport owoców z pola do przechowalni stanowi ok. 3 % całkowitych tych kosztów. Przechowywanie owoców to składnik, który nie jest zawarty w kalkulacjach produkcji rolnej dla sadu jabłoniowego. Koszt przechowywania jabłek kształtuje się na poziomie ok. 0,15 zł/kg. Sortowanie i pakowanie należą do przygotowania jabłek do sprzedaży. Taki koszt wynosi ok. 0,091 zł/kg (opinia biegłego).

Biegły M. D. (2) w swojej opinii nie stosował tabel i normatywów jakimi posługuje się (...) SA, nie było to możliwe, ponieważ system według którego pozwany dokonuje szacowania szkody, jest jego własnością i jest niejawnym. W tym programie dane ustalone przez likwidatora szkody na gruncie, wprowadzane są do tego programu następnie są przetwarzane i modyfikowane przez (...) według nieznanymi reguł.

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie; polisy ubezpieczeniowej (k.15-16, 31-32), protokołów szkody (k.17-30,34-35, 47-56, 123-132), OWU (k.36-46), protokół zgłoszenia szkody (k. 133-140), opinia biegłego M. D. (k.151-180, 2014-209, 255 – ustna protokół rozprawy z dnia 18.10.2018r.), zeznań świadków J. B. (1) (protokół skrócony rozprawy z dnia 20.04.2018r. k. 86-87, protokół elektroniczny k. 89, min. 00;46;32 – 00;55;47), W. U. (2) (protokół skrócony rozprawy z dnia 20.04.2018r. k. 87, protokół elektroniczny k. 89, min. 00;55;57 -01.04;39), B. K. (1) (protokół skrócony rozprawy z dnia 29.06.2018r.k.103, protokół elektroniczny k. 106, min 00;03;01-00;12;56), A. P. (1) (protokół skrócony rozprawy z dnia 29.06.2018r.k.103, protokół elektroniczny k. 106, min. 00;13;02 -00;19;41), zeznań powodów (protokół rozprawy z dnia 18.10.2018r. k.255-256, protokół elektroniczny k 258. min.00;08;31-00;26;36).

Sąd uwzględnił opinię biegłego M. D. (2). Opinia jest rzetelna i profesjonalna, oparta na całości materiału dowodowego zebranego w sprawie. Nie została skutecznie podważona przez pozwanego, a powodowie nie składali żadnych zastrzeżeń.

Sąd dał również wiarę zeznaniom przesłuchanych świadków, są one logiczne i przekonywujące. Świadkowie zeznawali o zdarzeniach, które widzieli osobiście (J. B. W. U.) ewentualnie sposobie dokonywania oględzin przez likwidatorów szkody (A. P., B. K.). Sąd dał również wiarę zeznaniom powodów. Te zeznania są zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Dotyczą prowadzonych przez nich gospodarstw sadowniczych, doznanej szkody w wyniku gradobicia, poniesionych strat, czynności, jakie podejmowane są w takiej sytuacji.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie znacznej części.

Powodów z pozwanym łączyły umowy ubezpieczenia upraw rolnych w odniesieniu do szkód spowodowanych przez grad w czerwcu i lipcu 2016 roku (okoliczność bezsporna). Na podstawie zapisów tych umów powodowie dochodzą niniejszym pozwem kwot pieniężnych stanowiących różnicę pomiędzy przyznanym im odszkodowaniem, a faktycznie poniesioną szkodą, której doznali na skutek gradobicia w 2016 roku.

Umowy łączące strony zostały zawarte na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz.U. 2017r. poz. 2047 j.t.), która reguluje zasady: stosowania dopłat do składek z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia od określonych ryzyk, zawierania i wykonywania umów obowiązkowego ubezpieczenia określonych upraw oraz udzielania dotacji celowej na pokrycie części odszkodowania z tytułu szkód spowodowanych przez suszę.

Odpowiedzialności pozwanego zakładu ubezpieczeń wynika z treści art. 805 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. Świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie: przy ubezpieczeniu majątkowym - określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku (art. 805 § 2 pkt. 1 k.c.).

W sprawie poza sporem pozostawał okoliczność, że doszło do zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, w okresie obowiązywania przedmiotowych umów. Pozwany nie kwestionował wypadku ubezpieczeniowego w postaci gradobii, na skutek których w sadach powodów doszło do powstania szkody. Sporna pomiędzy stronami pozostawała wysokość wypłaconego odszkodowania. Do gradobii doszło w 2016 roku i było ich po trzy u każdego z powodów.

Pozwany do obliczenia wysokości szkody częściowej przyjął rzeczywistą powierzchnię pola, na którym uprawa została uszkodzona oraz określony w procentach stopień zmniejszenia plonu, ustalony na gruncie w oparciu o wykonaną analizę uszkodzeń roślin i obliczony na podstawie obowiązujących w (...) SA programu komputerowego (...), który nie jest jawny. W tym programie dane ustalone przez likwidatora szkody na gruncie, wprowadzane do tego programu, przetwarzane i modyfikowane przez (...) według nieznanymi reguł (zeznania powodów, świadków A. P., B. K.).

Powodowie podnosili, że program do wyliczenia procentowej wysokości szkody nie zostały im przedstawiony przed podpisaniem umowy i potem również przy szacowaniu szkody. Nie może więc znaleźć zastosowania w przypadku postępowania likwidacyjnego niniejszą szkodę powodów.

Zadaniem Sądu było zatem dokonanie ustaleń, czy zapisy OWU w oparciu o które została wyliczona ostateczna wysokość odszkodowania są w niniejszej sprawie wiążące i czy pozwany przyznał powodowi tytułem odszkodowania poprawnie wyliczoną sumę pieniężną.

Przechodząc do oceny wysokości dochodzonego roszczenia w pierwszej kolejności wskazać należy, że o treści obowiązku ubezpieczyciela polegającego na wypłacie odszkodowania, przesądza treść stosunku obligacyjnego zawianego w wyniku zawarcia umowy ubezpieczenia. Jednakże treść tego stosunku obligacyjnego wyznacza zarówno treść umowy jak również postanowień wzorca umowy, doręczonego ubezpieczającemu przed zawarciem umowy przez ubezpieczyciela, w postaci ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia, ustalonych uchwałą zarządu strony pozwanej z dnia 19 lutego 2016 roku. Powodowie podpisując polisę oświadczyli, iż przed zawarciem umowy zapoznali się z treścią tychże ogólnych warunków ubezpieczenia (...). Zgodnie z treścią art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy.

Doręczenie powinno zapewniać realną możliwość zapoznania się z treścią wzorca. Nie spełnia przesłanek z art. 384 § 1 k.c. samo poinformowanie ubezpieczającego się o istnieniu i obowiązywaniu wzorca, tak jak w przypadku powodów. Doręczenie nie jest tu rozumiane wyłącznie jako czynność formalna. Dlatego też nie budzi wątpliwości, że sam podpis złożony na umowie czy też innym dokumencie, kwitujący doręczenie wzorca nie sanuje braku doręczenia, przy czym jest kwestią dowodową wykazanie, jak było w rzeczywistości (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 23 lipca 2013 roku, VI ACa 1703/12, Legalis). Powodowie zeznali iż z treścią OWU zapoznali się już po podpisaniu umowy, czemu pozwany nie zaprzeczył.

Przepis art. 384 § 2 k.c. wprowadził zasadę, stosownie do której, w razie gdy posługiwanie się wzorcem w stosunkach danego rodzaju jest zwyczajowo przyjęte, wiąże także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści. Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego.

Poza sporem pozostaje okoliczność iż między powodami a pozwanym (...) doszło do zawarcia umowy ubezpieczeniowej dot. obowiązkowego ubezpieczenia upraw rolnych.

Zdaniem Sądu zapisy ogólnych warunków ubezpieczenia dotyczące wyliczenia wysokości szkody, a konkretnie zapisy dotyczące określenia procentowego zmniejszenia plonu, nie mogą mieć zastosowania w przypadku umowy zawartej z powodami, gdyż nie zostały im one doręczone powodom w sposób skuteczny, spełniający przesłanki z art. 384 § 1 k.c. Na podmiocie proponującym konkretne zapisy wzorców umownych spoczywa obowiązek doręczenia ich pełnej treści.

Skoro pozwany powołuje się w treści OWU na normy i metodyki ustalania wysokości szkody w uprawach i stosuje go w szacowaniu odszkodowania, to przyjęć należy, iż owe normy i metodyka (w praktyce program pn. Kłos) stanowią nierozłączny element wzorca umownego, a zatem pozwany był zobligowany do ich doręczenia powodom przed zawarciem umowy. Tylko w takim przypadku można mówić o skutecznym wypełnieniu przesłanki doręczenia. Te normy i metodyka nie są znane ani powodom ani nawet likwidatorom szkód (...). Pozwany nie podnosił nawet zarzutu iż zapoznał powodów z tymi normami i metodyką ustalania wysokości szkody w uprawach (art. 6 k.c.). Podkreślić należy, że strona pozwana nie przedstawiła również w procesie tych norm i metody (program K.) pozwalających na dokonanie ewentualnego sprawdzenia prawidłowości wyliczenia szkody.

Wobec powyższego Sąd uznał stosowane przez pozwanego i nieznanego powodom i nieprzedstawione Sądowi normy i metodykę ustalania wysokości szkody w uprawach wg stosowanego programu komputerowego, a dotyczące wyliczenia procentowego stopnia zmniejszenia plonu, za nieobowiązujące w przedmiotowej sprawie.

Celem wyliczenia rozmiaru rzeczywistej szkody poniesionej przez powodów na skutek trzech gradobić u każdego z nich, Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłego z zakresu upraw rolnych i sadownictwa.

Biegły w sposób przekonywujący ustalił, że uszkodzeniu uległy wszystkie ubezpieczone sady jabłoniowe w wyniku gradobicia 14 czerwca, 11 lipca, 26 lipca - 2016r. u K. K. oraz 17 czerwca, 26 lipca, i 29 lipca 2016r. u P. U. (1).

Wartość szkody K. K. (1) oszacowano na łączną kwotę 310.400 zł, a P. U. (1) na kwotę 330.839,48 zł według wyliczenia wyżej opisanego.

Nie zasługuje na uwzględnienie stanowisko strony pozwanej, która podnosiła, iż część uszkodzonych owoców mogła zostać przez powodów sprzedana jako jabłka przemysłowe, gdyż z treści OWU czy z treści umów łączących strony nie wynika, by wysokość odszkodowania miała być skorygowana o koszty uzyskane z takiej sprzedaży.

Zapis § 22 OWU stanowił jedynie, iż przy wyliczaniu odszkodowania uwzględnia się zaoszczędzone i nieponiesione koszty. W ich poczet nie można zaliczyć hipotetycznych kosztów sprzedaży jabłek tzw. przemysłowych, bo takiego zapisu nie ma.

Za nietrafione należało uznać stanowisko strony pozwanej w zakresie kwalifikacji poszczególnych uszkodzeń na podstawie tabel (k.98-99). O ile z załączonych protokołów wynika, iż w istocie likwidator poczynił rozróżnienia uszkodzeń w zależności od ich rozmiaru i zniszczenia do i powyżej 3 zagłębień, zagojone, niezagojone, to ze stanowiska pozwanego nie wynika, czy miało to znaczenie dla ustalenia wysokości ostatecznego odszkodowania i ewentualnie jakie. Takie zasady (reguły) nie wynikają z zapisów umownych i nie mogą stanowić podstawy do wyliczenia odszkodowania.

Bez znaczenia pozostaje fakt wystąpienia 1, 2 czy 3 wgnieceń, gdyż tego typu uszkodzenie wyklucza możliwość sprzedaży jabłka jako jabłka deserowego. Przemawia za tym również doświadczenie życiowe, bo nie wymaga wiadomości specjalnych stwierdzenie, iż jakiegokolwiek zniszczone jabłko – niezależnie od ilości wgnieceń, nie zostanie sprzedane jako jabłko konsumpcyjne. Inne założenia winny zostać poprzedzone wykazaniem, iż treść tychże tabel stanowiła część obowiązujących ogólnych warunków ubezpieczenia i powinny zostać skutecznie doręczona powodom przed zawarciem przedmiotowych umów. Takie okoliczności nie zostały wykazane przez pozwanego.

Oceniając sposób wyliczenia odszkodowania przez pozwane towarzystwo ubezpieczeń, Sąd miał również na uwadze treść art. 385 § 2 k.c., zgodnie z którym, wzorec umowy powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały. Postanowienia niejednoznaczne tłumaczy się na korzyść konsumenta który winien być poinformowany

(wyrok SN z 29 listopada 2013 r., I CSK 87/13, Legalis). Sformułowanie wzorca umownego w sposób niejednoznaczny, nietransparentny czy niezrozumiały obciąża w całości podmiot, który odpowiada za jego sporządzenie czy redakcję, a zatem w niniejszej sprawie – pozwany zakład ubezpieczeń. Co się zaś tyczy wyliczonego odszkodowania przez pozwanego i odniesienia użytej metodologii do obowiązujących ogólnych warunków ubezpieczenia, to w ocenie Sądu nie budzi wątpliwości, iż cały proces ustalenia wysokości szkody nie był przeprowadzony przez pozwanego w sposób jasny, transparentny, zrozumiały dla przeciętnego adresata, a zatem w taki sam sposób należało ocenić zapisy OWU w zakresie ustalania wysokości szkody. Nie może być mowy o transparentności ustalania odszkodowania w drodze procesu likwidacyjnego jeżeli sami likwidatorzy pozwanego nie potrafią wyjaśnić sposobu wyliczenia ostatecznej sumy pieniężnej, powołując się na fakt i wprowadzane są jedynie dane, które są przetwarzane przez stosowany przez (...) program komputerowy. Takiego obrazu stosowanych norm i metod nie daje napewno zawarte w odpowiedzi na pozew, a przytoczone w niniejszym uzasadnieniu wyliczenie pozwanego, z którego nie wynikają zasady i metody stosowane przy ustalaniu wysokości odszkodowania.

Nie sposób mówić również o transparentności, gdy wyliczenie szkody zostało oparte o normy, których treść nie została w żaden sposób udostępniona, doręczona czy to Sądowi, czy powodom w sposób odpowiadający wymogom z art. 384 § 1 k.c. Skoro zatem treść zapisów dotyczących wyliczenia szkody jest niejednoznaczna i niezrozumiała, to nie budzi wątpliwości, iż doszło do naruszenia art. 385 § 2 k.c., a w konsekwencji metoda wyliczenia sumy pieniężnej tytułem odszkodowania za wystąpienie gradobici w sadach powodów była nieprawidłowa i nie wiąże w niniejszej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd ustalił, iż łączna wartość uszkodzonych owoców w obydwu gradobiciach w sadach należących do powodów wyniosła wyżej przedstawione kwoty – zgodnie z wnioskami płynącymi z opinii biegłego, którą Sąd podziela w pełni.

Ustalona kwota odszkodowania podlega korekcie na podstawie OWU poprzez pomniejszenie o udział własny – 10% (bezsporne). Po dokonaniu tego pomniejszenia kwota przepadająca K. K. to 279.360 zł (310.400 zł – 10%), a P. U. (1) to 297.755,53 zł (330.839,48 – 10%).

W sprawie brak było podstaw do obniżenia odszkodowania o zaoszczędzone, nieponiesione koszty, co opisano we wcześniejszej części uzasadnienia. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż po gradobiciu sad nie jest likwidowany, tak jak inne uprawy ogólnorolne, lecz stosuje się dodatkowe zabiegi mające na celu ochronę drzew i ich leczenie. Wykonuje się szereg zabiegów w trzech etapach, w odstępach czasowych, a opisanych wyżej. Zakres tych dodatkowych lub rozszerzonych prac, które wykonuje się w sadzie po gradobiciu może zrównoważyć lub przekroczyć tzw. koszty nieponiesione (opinia k.172, 205). Na te zabiegi składają się koszty dodatkowe pracy ludzi i sprzętu oraz środki ochrony roślin (opinia biegłego, zeznania powodów). Pozwany nie wykazał, by powodowie zaoszczędził środki pieniężne po przejściu gradobici.

W toku postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił powodom odszkodowanie;

- K. K. (1) wpłacono łącznie 178.838,70 zł. Po pomniejszeniu o tą kwotę wyliczonego powodowi K. K. odszkodowania pozostaje kwota 100.521,30 zł (310.400 zł pomniejszona o 10% = 279.360 zł - 178.838,70 zł).

- P. U. (1) wpłacono 125.886,09 zł. Po pomniejszeniu o tą kwotę wyliczonego powodowi P. U. odszkodowania pozostaje kwota 171.869,44 zł (330.839 zł pomniejszona o 10% = 297.755,53 zł - 125.886,09 zł.).

Powyższe kwoty zasadzono w pkt. I i II wyroku. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu jako nieudowodnione co do wysokości.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. W przypadku roszczeń wynikających z umowy ubezpieczenia pod uwagę należy brać treść art. 817 § 1 i 2 k.c., która stanowi obowiązek spełnienia świadczenia w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o zdarzeniu.

Powód K. K. wnosił o zasądzenie dochodzonego roszczenia od dnia 26 sierpnia 2016 roku a P. U. (1) od dnia 30 sierpnia 2016 roku. Powodowie zgłosili szkodę - K. K. w dniu 16 czerwca 2016 r. (k.133-136), P. U. (1) w dniu 11 lipca 2016 roku (k. 138).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c.

Z porównania wielkości w jakim roszczenie zostało uwzględnione z pierwotną wysokością wartości przedmiotu sporu wynika iż roszczenie P. U. uwzględniono w 91,7% a K. K. w 80%. Zgodnie z powołanym przepisem sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko, co do nieznaczonej części swego żądania. Kierując się tą regułą sąd zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów koszty procesu, na które składały się; zwrot opłaty sądowej liczonej od wartości uwzględnionego żądania i wynagrodzenie adwokackie. Obciążono również pozwanego wydatkami na opinię biegłego w kwocie 2534,90 zł.